
Az endokrin és anyagcsere-betegségek gyakorlati kézikönyve

Szerkesztette

**Leövey András
Nagy V. Endre
Paragh György
Rácz Károly**

Medicina Könyvkiadó Zrt • Budapest, 2011

Tartalom

1. Bevezetés a gyakorlati endokrinológiába

15

- 1.1. A neuroendokrin integráció szerepe és jelentősége (HALÁSZ BÉLA) / 17
- 1.2. Hormonok és hormonreceptorok jelátvivő mechanizmusai (HUNYADY LÁSZLÓ) / 25
- 1.3. A hormonok sorsa, hatásai és funkciózavarainak formái (LEÖVEY ANDRÁS) / 41
- 1.4. Az endokrin betegségek közös jellemzői és az endokrin diagnosztikus gondolkodás (NAGY V. ENDRE) / 49
- 1.5. Endokrin és anyagcsere-vizsgálatok laboratóriumi leleteinek értékelése (TOLDY ERZSÉBET, LŐCSEI ZOLTÁN) / 50
- 1.6. Nukleáris medicina (radioizotóp technikák) az endokrinológiában (GALUSKA LÁSZLÓ) / 56

2. A hypothalamus és a hypophysis betegségei

67

- 2.1. A hypothalamus veleszületett és szerzett betegségei (RÁCZ KÁROLY) / 69
- 2.2. Prolactinoma és hyperprolactinaemiás állapotok (RÁCZ KÁROLY) / 71
- 2.3. Acromegalia (GÓTH MIKLÓS, KORBONITS MÁRTA) / 85
- 2.4. Cushing-kór és Nelson-szindróma (TÓTH MIKLÓS) / 104
- 2.5. TSH-termelő hypophysis-adenoma (TÓTH MIKLÓS) / 116
- 2.6. Nem funkcionáló hypophysis-adenomák. Craniopharyngeoma és egyéb sellatájéki daganatok (TÓTH MIKLÓS) / 119
- 2.7. Hypopituitarismus (SZÜCS NIKOLETTE) / 127
- 2.8. Diabetes insipidus és az ozmoreguláció egyéb zavarai (LACZI FERENC) / 138

3. A pajzsmirigy kórképei

155

- 3.1. A jódhiányos állapot, euthyreoticus diffúz golyva (PÉTER FERENC) / 157
- 3.2. A pajzsmirigy góbbös megbetegedései (LEÖVEY ANDRÁS) / 162
- 3.3. A pajzsmirigy hiperfunkciós kórképei (NAGY V. ENDRE) / 173
- 3.4. Endocrin orbitopathia (NAGY V. ENDRE) / 181
- 3.5. Hypothyreosis (FÖLDES JÁNOS) / 184
- 3.6. Thyreoiditisek (LEÖVEY ANDRÁS) / 198
- 3.7. Differenciált pajzsmirigy-carcinoma (KONRÁDY ANDRÁS) / 208
- 3.8. Nem differenciált pajzsmirigy-carcinomák (SZÁNTÓ JÁNOS) / 217
- 3.9. A nem pajzsmirigy eredetű betegség vagy az euthyreotikus betegség szindróma (SZABOLCS ISTVÁN) / 221

4. A kalcium-anyagcsere betegségei

225

- 4.1. A mellékpajzsmirigy- és a kalcium-anyagcsere zavarai (LAKATOS PÉTER) / 227
- 4.2. A kalcium anyagcsere betegségei – osteoporosis (SZATHMÁRI MIKLÓS) / 241

5. Mellékvese-betegségek

263

- 5.1. Hyperaldosteronismus és a mineralocorticoid hormonok valódi vagy látszólagos túlsúlyával járó egyéb betegségek (RÁCZ KÁROLY) / 265
- 5.2. Cushing-szindróma (TÓTH MIKLÓS) / 280
- 5.3. Mellékvese eredetű hyperandrogenismus (HALÁSZ ZITA) / 292
- 5.4. Véletlenszerűen felfedezett mellékvese-daganatok (BENCSIK SZUSZA) / 298
- 5.5. Mellékvesekéreg-carcinoma (BÉKÉSI GÁBOR) / 305
- 5.6. Addison-kór és izolált hypoaldosteronismus (RÁCZ KÁROLY) / 316
- 5.7. Pheochromocytoma (IGAZ PÉTER) / 328

6. Nemi mirigyek

339

- 6.1. A nemi differenciálódás zavarai (ÁDÁM ZSOLT, PAPP ZOLTÁN) / 341

- 6. 2. Endokrin eredetű férfi hypogonadismusok (Szarvas Ferenc) / 350
- 6.3. Reprodukív endokrinológia (Borsos Antal, Jakab Attila) / 379
- 6.4. Endokrin kórképek és terhesség (Mezősi Emese) / 403
- 6.5. Transzszexualitás (Szabolcs István, Pajor László) / 415

7. Az emésztőrendszer hormonjai, endokrin kórképei 425

- 7.1. Emésztőrendszeri hormonok és neurotranszmitterek (Tulassay Zsolt) / 427
- 7.2. Az emésztőrendszer neuroendokrin daganatai (Tulassay Zsolt) / 429
- 7.3. Az emésztőrendszer carcinoid daganatai (Tulassay Zsolt, Rácz Károly, Igaz Péter) / 438

8. Multiplex endokrin neoplasiák és egyéb örökletes endokrin tumor szindrómák (Patócs Attila) 447

- 8.1. Multiplex endokrin neoplasiák / 449
- 8.2. Egyéb örökletes endokrin tumor szindrómák / 459

9. Autoimmun polyendocrin kórképek és társulásai (APS) (Balázs Csaba) 465

- 9.1. Az autoimmun patogenezisű kórképek kialakulása és társulásuk / 466
- 9.2. APS klinikai formái / 469
- 9.3. APS-1 / 470
- 9.4. APS-2 / 473
- 9.5. APS-3 / 474
- 9.6. APS-4 / 474
- 9.7. APS differenciáldiagnosztikája / 474

10. Az időskor endokrinológiája (Bakó Gyula, Fülöp Tamás) 477

- 10.1. Az endokrin öregedés fiziológiája / 478
- 10.2. A pajzsmirigyműködés időskori változásai / 482
- 10.3. A pajzsmirigy rosszindulatú daganatai / 487
- 10.4. Hyperparathyreosis és hypercalcaemia / 489
- 10.5. Csontritkulás / 490
- 10.6. A csökkent glükóztolerancia és a diabetes mellitus / 492

11. Hormontermeléssel járó malignus betegségek (Julesz János, Magony Sándor) 495

- 11.1. Endokrinológia és malignitás / 496
- 11.2. Rosszindulatú daganatok oda nem illő („inappropriate”) hormonelválasztása / 497
- 11.3. Paraneoplasiás szindrómák a vezető hormonális tünetek szerinti csoportosításban / 498

12. Diabetes mellitus 505

- 12.1. Diabetes definíciója, felosztása és epidemiológiája (Winkler Gábor) / 507
- 12.2. Az 1-es típusú diabetes kezelése (Jermendy György) / 513
- 12.3. A 2-es típusú diabetes kezelése (Winkler Gábor) / 523
- 12.4. Diabetes és hypertonia (Jermendy György) / 540
- 12.5. Az 1-es és 2-es típusú diabetes prevenciója (Paragh György, Balogh Zoltán) / 544
- 12.6. Diabeteses retinopathia (Berta András) / 548
- 12.7. Diabeteses nephropathia (Balogh Zoltán, Paragh György) / 551
- 12.8. Diabeteses neuropathia (Káplár Miklós) / 557
- 12.9. Macrovascularis szövődmények (Balogh Zoltán, Paragh György) / 561
- 12.10. Diabeteses krízisállapotok (Paragh György, Balogh Zoltán) / 567
- 12.11. Betegedukáció (Katona Éva) / 575
- 12.12. Műtétek, infekciók és diabetes (Katona Éva) / 577

- 12.13. Diabetes és terhesség (Baranyi Éva) / 581
12.14. Bőrtünetek diabetes mellitusban (Remenyik Éva) / 586

13. A lipoprotein anyagcsere zavarai

599

- 13.1. Az atherogenesis folyamata, kórképei (Paragh György, Romics László) / 601
13.2. Primer hyperlipidaemiák (Paragh György, Romics László) / 604
13.3. Szekunder hyperlipidaemiák (Paragh György, Romics László) / 611
13.4. Lipid-célértékek és terápiás lehetőségek (Paragh György, Romics László) / 619

14. Obesitas – anorexia

625

- 14.1. Az elhízás definíciója, patogenezise, klinikai megjelenési formái (Bajnok László) / 627
14.2. Az elhízás szövődményei (Balogh Zoltán) / 633
14.3. Az elhízás komplex kezelése (Paragh György) / 640
14.4. Anorexia és bulimia nervosa (Paragh György) / 647

15. Metabolikus szindróma (Romics László)

649

- 15.1. Történeti áttekintés / 651
15.2. Epidemiológiai adatok / 652
15.3. A metabolikus szindróma kialakulásáról szóló „klasszikus” elméletek / 653
15.4. A metabolikus szindróma megelőzése / 653
15.5. A metabolikus szindróma szűrővizsgálata / 654
15.6. A metabolikus szindróma terápiája / 655
15.7. Nem farmakológiai intervenció / 655
15.8. Farmakológiai intervenció / 656
15.9. Az elhízás gyógyszeres kezelése / 656
15.10. A dyslipidaemia kezelése / 657
15.11. A szénhidrátanyagcsere-zavar gyógyszeres kezelése / 658
15.12. A hypertonia gyógyszeres kezelése / 658
15.13. A thrombocyt-aggregációt gátló gyógyszerek / 659
15.14. Szakmai vita a metabolikus szindróma létjogosultságáról / 659

16. Az endokrin rendszert károsító környezeti hatások (Boda Judit)

661

- 16.1. A hormonháztartást befolyásoló anyagok / 663
16.2. Alkohol / 663
16.3. A dohányzás és az endokrin rendszer / 665
16.4. Környezeti faktorok, toxinok és az endokrin rendszer / 666

17. Endokrin- és anyagcsere-betegségek szűrése és megelőzése felnőttkorban

(Paragh György, Nagy V. Endre)

669

18. Függelék (Toldy Erzsébet)

673

- 18.1. Dinamikus tesztek az endokrinológiában / 674
18.2. Az endokrin paraméterek referenciatartományai / 680

Tárgymutató

689